

ESTUDI ANTROPONÍMIC DE L'EMIGRACIÓ ITALIANA A VALENCIA (SEGLES XV-XVI)

David IGUAL LUIS

Germán NAVARRO ESPINACH

L'individu davant d'un espill, la identitat, la representació de les persones, no són usos comuns a tots els sistemes socials ni a totes les èpoques. Per exemple, els noms de persona constitueixen als ulls de l'Edat Mitjana els noms veritaders i fonamentals. La vinculació familiar entre els individus s'assenyala gràcies a la seua repetició regular en cada generació. Es transmeten, com si fossen atributs hereditaris, de pares a fills, d'oncles a nebots, però, també (i és possible que davant de tots), d'avis o avoncles materns, a néts o nebots néts. Així, un nom de família (l'atribut més difós sempre), distingeix els llinatges com un segell de garantia que acredita la seua comunitat de sang. Amb el llinatge es transmet un reduït nombre de noms propis (o dins de la branca, que és un segment del llinatge) al fil de les generacions, ja que es considera que cada nom propi proporciona al recent nascut el record i, més encara, la força vital de les persones que el duïen abans. A poc a poc, l'individu es designarà ell mateix amb el nom propi com a ésser singular dins d'un context social precís i amb pretensions de veracitat i memòria¹.

Paral·lelament, les persones, a l'Edat Mitjana, mantien una complicitat amb la terra. No pensaven que existia l'espai com a abstracció inhumana i independent. L'espai medieval no era abstracte ni homogeni. Era personalitzat, concret, individual, heterogeni, però, al cap i a la fi, íntim. No es concebia com un medi neutre, sinó com una força que regia la vida, l'abastia, la determinava, la fascinava. L'espai medieval era més viscut que percebut. I encara a la fi de l'Edat Mitjana, la identitat personal que ens caracteritza actualment, el cos social, estava habitat sempre per una necessitat d'identificació col·lectiva.

¹ Vegeu l'obra de Ph. Ariès i G. Duby (dirs.), *Historia de la vida privada*, volum II (*De la Europa feudal al Renacimiento*), Madrid, ed. Taurus, 1988 (original francès de 1985), pàg. 107, 238, 378 i 537-560.

Així s'ordena l'espai social, projectat sobre una geografia en la qual es basen les metàfores fonamentals del llenguatge. Tot espai tendeix a convertir-se en el significat d'un significat social. Tot esdeveniment memorable es commemora a l'espai: una creu, una pedra que s'alça, marquen el punt on tingué lloc l'afet, i, molt sovint, un nou topònim el proclama pertot arreu.

L'existència de relacions d'equivalència entre l'ésser humà i l'espai on viu a l'Edat Mitjana va convertir mers accidents topogràfics en llocs de referència per a la identitat de moltes persones. A l'Europa dels segles XV-XVI fou molt habitual designar els forasters amb cognoms senzills formats pels topònims dels seus llocs d'origen, i, fins i tot, en aquell temps de la primerenca difusió massiva dels patronímics. Així, la paraula que anomena les terres nats, una gran regió, un regne, passarà a ésser també el concepte a partir del qual es forma el referent onomàstic individual de les persones vingudes de lluny².

Per tant, la presència de topònims en qualitat de cognoms d'estrangers esdevé un element cabdal per a la identificació nominal dels individus. En aquest cas, la confrontació dels estudis prosopogràfics de les nostres tesis doctorals ha permès elaborar un cens de 713 emigrants provinents del Nord d'Itàlia, identificats per la documentació valenciana d'entre molts altres més que resten encara sotmesos a l'estudi de les seues relacions familiars o dels seus cognoms, semblants als reproduïts ací dins l'*Apèndix P*.

Tots són homes a causa del protagonisme masculí en l'execució dels actes escripturaris. Els noms propis d'aquestes persones censades ofereixen les següents varietats, amb indicació entre parèntesi del nombre d'individus per cada forma: Adamo = *Adam* (1), Agostino = *Agustí* (17), Aimerigo di Nicola = *Aimeric de Nicolau* (1), Alaramino (2), Alberto = *Albert* (5), Alegro = *Alegre* (1), Alessandro = *Alexandre* (2), Ambrogio = *Ambrosi* (4), Amigo (1), Andrea = *Andreu* (26), Angelino (1), Antonio = *Antoni* (32), Bagnasco (1), Baldassarre = *Baltasar* (4), Baldmacho di Carlo (1), Bandino (2), Barnaba = *Bernabeu* (3), Barnaba di Taddeo di Pietro (1), Bartolomeo = *Bartomeu* (34), Batino (1), Battista = *Baptista* (24), Benedetto = *Benet* (11), Bernardo = *Bernat* (17), Bernardino (1), Blas = *Blai* (2), Bonaccorso (2), Bonagràcia (1), Carlo = *Carles* (2), Cesare = *Cèsar* (1), Cipriano = *Ciprià* (1), Clemente = *Climent* (2), Corrado = *Conrad* (2), Cosimo (2), Costanzo (1), Crescencio (1), Cristoforo = *Cristòfol* (9), Deorino (1), Desiderio (3), Domenico = *Domènec* (13), Donato (1), Emanuele (3), Enrico = *Enric* (1), Ettore = *Hèctor* (1), Fabbiano = *Fabià* (1), Fedele = *Fidel* (1), Feducho (1), Felice = *Félix* (1), Ferdinando = *Ferran* (1), Filippo = *Felip* (11), Filippo d'Albertasso (1), Francesco = *Francesc* (46), Francesco Battista (1), Franco (1), Gabriele = *Gabriel* (7), Gaspare = *Gaspar* (4),

² P. Zumthor. *La medida del mundo. Representación del espacio en la Edad Media*, Madrid, ed. Cátedra, 1994 (original francès de 1993).

³ D. Igual Luis, *Valencia e Italia en el siglo XV. Rutas, mercados y hombres de negocios en el espacio económico del Mediterráneo occidental* (4 vols., 1996). i G. Navarro Espinach, *Industria y artesanado en Valencia, 1450-1525. Las manufacturas de seda, lino, cáñamo y algodón* (4 vols., 1995), tesis doctorals dirigides pel prof. Paulino Iradiel, catedràtic d'Història Medieval, en microfita, Universitat de València. Als volums tercers de totes dues tesis es presenten els estudis prosopogràfics que s'han contrastat ací.

Genisio = *Genís* (1), Gerolamo o Girolamo = *Jeroni* (23), Giacomo = *Jaume* (39), Giacomo di Giovanni (1), Giorgio = *Jordi* (5), Giosco (1), Giovanni = *Joan* (50), Giovanni Andrea (2), Giovanni Antonio (4), Giovanni Battista (13), Giovanni Filippo (1), Giovanni Francesco (1), Giovanni Giorgio (1), Giovanni Pietro (1), Giovanni Riccardo (1), Giuliano = *Julià* (8), Gregorio = *Gregori* (5), Grigio (1), Grisant (1), Guglielmo = *Guillem* (5), Ianfrido = *Jofre* (1), Ilario = *Hilari* (1), Lazzaro = *Llàtzer* (2), Leonardo = *Lleonard* (8), Lorenzo = *Llorenç* (8), Loteri (1), Luca = *Lluc* (9), Luca Alberto (1), Luchino (1), Luigi = *Lluís* (22), Lupecino (1), Marcellino = *Marcel·lí* (1), Marco = *Marc* (8), Marco Antonio (2), Mariano = *Marià* (1), Marino (2), Martino = *Martí* (4), Matteo = *Mateu* (8), Michele = *Miquel* (6), Natale = *Nadal* (2), Neri (1), Nicola = *Nicolau* (26), Odone (1), Odino (1), Oliverio = *Oliveri* (1), Onofre = *Nofre* (1), Opicio (1), Orlando (1), Otobono (1), Otoniano = *Otonià* (2), Ottone = *Otó* (1), Paganino (1), Pantaleone = *Pantalleó* (4), Pantalino (1), Paolo (8), Pascasio (1), Pasquale = *Pasqual* (1), Pellegro (1), Persival (1), Pietro = *Pere* (21), Pietro Battista (1), Pietro di Giovanni (1), Pietro Giovanni (2), Porrino (1), Prospero = *Pròsper* (1), Rado (1), Raffaele = *Rafael* (8), Roderico = *Roderic* (1), Sebastiano = *Sebastià* (3), Simeone = *Simeó* (1), Simone = *Simó* (8), Stefano = *Esteve* (8), Tommaso = *Tomàs* (12), Troyo (1), Ulisses (1), Urbano (1), Venturino (1), Viana (1), i Vinzenzo = *Vicent* (7).

Els orígens geogràfics trobats al cens i llurs oscil·lacions dins d'una mateixa persona són els següents per ordre alfabètic, i amb la indicació també del nombre d'individus per cada exemple: Bèrgam (3), Bergamasco (1), Burgo Camili (1), Florència (72), Florència/Pisa (5), Florència/ Siena (2), Gava (1), Gènova (413), Gènova/Milà (1), Gènova /Savona (8), Lucca (6), Llombardia (40), Màntua (1), Milà (16), Mombaruzzo (2), Montaguta (1), Pisa (15), Savona (5), Serra (2), Siena (14), Toscana (1), Venècia (102) i Verona (1).

Així mateix les professions i llurs oscil·lacions en una mateixa persona són les següents: argenters (1), barreters (2), barreters/boneters/mercadors (1), botiguers/mercadors (1), cadirers/mercadors/paraires/ torcedors de seda (1), capitans de galeres/mercadors (1), cardadors de llana/paraires (3), cavallers (1), còmits de galera (3), còsols/mercadors (5), corredors/mercadors (8), correus (2), correus/mercadors (1), doctors ambaixadors (1), escrivans de galera (2), escrivans de nau (1), escrivans de nau/mercadors (3), escrivans/mercadors/ patrons de nau (1), escuders (1), escuders/mercadors (2), filadors de seda (2), filadors/torcedors de seda (1), galiots (1), guanters (1), indeterminats (9), llibreters/mercadors (1), mercaders (400), mercaders/mestres de fer seda (1), mercaders/ patrons de galera (5), mercaders/patrons de nau (5), mercaders /seders/velluters (1), mercaders/velluters (9), mercaders /venedors de llibres (1), paradors de llana (1), paraires /pentinadors de llana (6), patrons de galera (5), patrons de galiassa (2), patrons de galions (1), patrons de nau (5), preveres (2), seders (2), seders/torcedors de seda (1), seders /velluters (1), *sormanells* (1), teixidors de seda (7), teixidors de seda/velluters (11), tintorers de seda/velluters (2), torcedors de seda/velluters (2), velluters (180), i venedors de llibres (1).

En conjunt, el perfil dominant dins d'aquesta primera visió del cens elaborat a base de les prosopografies de les nostres tesis correspon, majoritàriament, a emigrants de l'àrea de Gènova (413), Venècia (102), Florència (72), o qualificats genèricament com a llombards (40), que són, sobretot, mercaders (400), velluters (180), o professionals d'oficis relacionats amb l'art de la seda, i, en menor mesura, mariners. La varietat de noms propis que porten es troba encapçalada per Joan (50), Francesc (46), Jaume (39), Bartomeu (34), Antoni (32), Andreu (26), Nicolau (26), Baptista (24), Jeroni (23), Pere (21), Agustí (17), i Bernat (17). Cal parar també atenció en el fet que el nom de Joan és el que més es combina amb d'altres per tal de conjugar formes compostes de noms propis, molt més freqüents des de la segona meitat del segle XV en el context de l'onomàstica europea.

Llevat d'aquestes primeres dades oferides, sols podem establir petites comparacions amb fenòmens d'emigració semblants estudiats per altres autors⁴. Especialment, per als segles XV-XVI i per l'íntima relació amb la Itàlia del Nord, els mecanismes, la seqüència, els processos de transformació i fixació dels cognoms, s'han estudiat mitjançant dossiers prosopogràfics d'almenys dues generacions familiars al programa *Maestri e Garzoni nella Società Genovese tra XV e XVI secolo*, obtenint resultats verdaderament interessants i de gran transcendència per tal d'aprofundir i millorar les nostres recerques al voltant dels italians de València⁵.

Dos terços dels exemples onomàstics estudiats a la ciutat de Gènova (segles XV-XVI) pel programa investigador esmentat segueixen noms familiars estables. Preferentment, es troben constituïts per un únic element toponímic (el nom del lloc d'origen) precedit de la partícula "de", i, molt rarament, posseeixen un nominatiu de tipus patronímic (per exemple: *Aycardus*), alternant-se de vegades amb formes d'ablatiu (*De Aycardis*). Així, sembla confirmar-se que durant els processos d'alta mobilitat social —com són els moviments migratoris de curt, mig o llarg radi— la fixació dels noms de família tendeix a simplificar les indicacions de tipus patronímic en benefici d'atributs toponímics. En aquest sentit, la captació de topònims d'àrees d'origen com la Ligúria permet descobrir a València el punt de partença original de molts mercaders i artesans identificats genèricament com a genovesos. L'*Apèndix II (A i B)* reproduïx 144 topònims, molts dels quals es troben als cognoms dels emigrants censats a l'*Apèndix I* i permeten establir hipòtesis de treball per a la fixació de les procedències amb major certesa⁶.

⁴ Per exemple, en el cas dels Països Catalans mereixen interès —entre d'altres— els estudis d'A. Bach i Riu, "Immigrats francesos a Catalunya 1500-1639 (Segarra, Solsonès, Urgell, Urgellet)", *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*. L-LII (Juny-Desembre 1992), pp. 14-33; i V. Gual Vilà, "Els prenom dels francesos casats a la Conca de Barberà durant l'Edat Moderna", *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, LII (Març 1993), pp. 8-10.

⁵ Vegeu G. Casarino, "Maestri e Garzoni nella Società Genovese fra XV e XVI secolo. Profilo e itinerario quantitativo della ricerca", Separata especial de la sèrie *Quaderni*. Gènova, 1988.

⁶ Cabdals informacions que provenen de l'estudi monogràfic de C. Ghiara, *Famiglie e carriere artigiane: il caso dei filatori di seta*, Gènova. 1991, pp. 32-36. Aquest treball forma part del programa *Maestri e Garzoni* ja citat. La taula 7 de l'obra de Ghiara ha estat contrastada a l'*Apèndix II (A i B)* amb el mapa de P. Massa, *La 'fabbrica' dei velluti genovesi da Genova a Zoagli*, Gènova, 1981, p. 69.

Malgrat això, les complexes relacions que uneixen onomàstica i toponomàstica i els mateixos mecanismes que precedeixen a la composició i fixació dels cognoms encara no resten clars. De fet, la disponibilitat de nous llistats onomàstics, com el cas inèdit del nostre *Apèndix III* amb 912 cognoms de seders genovesos de l'any 1499 permet superar, fins i tot, les dificultats ortogràfiques de les transferències lingüístiques mateixes. Així, el recurs al llistat pot contribuir també —junt al recurs a la toponímia— a captar les modificacions i corrupcions patides per les formes italianes adaptades al català de València: les verdaderes grafies dels cognoms d'origen, la formació de parenteles artificials, i tots els altres fenòmens que dificulten, a més a més, la identificació prosopogràfica per part dels historiadors, dels filòlegs, o dels sociòlegs.

Ja ho va dir al voltant de la seua pròpia identitat personal el fill d'un dels nostres emigrants italians censats a València. Concretament fou Jeroni de Sòria, fill de Simone di Sori, velluter i mercader genovés aveïnat a la ciutat l'any 1498, la biografia del qual és possible conèixer no sols des de la documentació notarial sinó també des del dietari escrit pel mateix Jeroni de 1508 a 1556. Aquest va confessar per a la posteritat que el cognom lligur de son pare li fou corromput a València, d'igual forma que nosaltres sabem que succeïx amb d'altres coneguts —vet els 48 exemples de transformacions reproduïdes a l'*Apèndix IV*—. I en conclusió, potser, repetir ara les paraules de Jeroni servisca de reflexió per a les futures aportacions que hauran de completar i millorar els nostres coneixements actuals respecte a un tema d'implicacions fonamentals per a l'anàlisi de l'antroponímia transportada: *Venguda de mi Jeroni Sòria de Gènova a València. A VIII de giner, any 1508, venguí de Gènova a València perquè mon pare Simó de Sori, genovés e natural del loch de Sori, prop de la ciutat de Gènova —no obstant que açí en València me corrompen lo nom que per dir Sori me diuhen Sòria— lo qual me trameté a Gènova perquè ves si hera yo juheu ho de quina part venia, com yo naixquí açí en València; e trobí allà que tots mos oncles heren ciutadins e mercaders de Gènova*⁷.

⁷ *Dietari de Jeroni Sòria* (amb pròleg de F. de P. Momblanch González), València, 1960, pàg. 45-88 (citació textual a la pàg. 41).

APÈNDIX I

Artesans i mercaders del Nord d'Itàlia presents a la ciutat de València durant el període 1450-1525

Font: Estudis prosopogràfics de les tesis doctorals d'IGUAL (I) i NAVARRO (N),
 citades a les notes a peu de pàgina d'aquesta comunicació.

Abreviatures de regions italianes:

Li (LIGÚRIA), Lo (LOMBARDIA), To (TOSCANA), Ve (VÈNET).

COGNOM I NOM	CRONOLOGIA	ORIGEN	PROFESSIÓ
Agani, Ambrogio d' (I)	<1487>	Gènova (Li)	mercader
Agnello, Giovanni dell' (I)	<1472, 1501>	Pisa (To)	mercader
Agostino, Giovanni (I)	<1499>	Verona (Ve)	prevere
Albenga, Bartolomeo d' (N)	<1492>	Gènova (Li)	velluter
Albore, Giovanni d' (I)	<1492>	Venècia (Ve)	còmit de galera
Alegro, Domenico (I)	<1498>	Gènova (Li)	mercader
Alegro, Giovanni Battista (I)	<1475, 1479>	Gènova (Li)	mercader
Alessandro, Luca d' (I)	<1488>	Florència (To)	mercader
Amadi, Filippo (I)	<1478>	Venècia (Ve)	mercader
Amico, Francesco d' (N)	<1499>	Gènova (Li)	velluter
Andusia, Giovanni d' (I)	<1478, 1494>	Llombardia	mercader
Angelo, Nicola d' (I)	<1478>	Venècia (Ve)	mercader
Antiveri, Giovanni d' (I)	<1488, 1494>	Venècia (Ve)	mercader
Antonio, Bartolomeo d' (N)	<1479>	Florència (To)	velluter
Antonio, Francesco d' (N)	<1516>	Lucca (To)	velluter
Antonio, Giovanni d' (N)	<1489, 1510>	Gènova (Li)	velluter/torcedor de seda
Antula, Battista d' (N)	<1497, 1518>	Gènova (Li)	velluter
Antula, Giacomo d' (N)	<1518>	Gènova (Li)	velluter
Arado, Gerolamo (N)	<1485,+1490>	Gènova (Li)	velluter
Arnoldi, Giacomo (I)	<1498>	Venècia (Ve)	mercader
Arpe, Gregorio d' (I-N)	<1488, 1513>	Gènova (Li)	velluter
Asolezi, Michele d' (I)	<1499>	Gènova (Li)	pentinador paraire
Avenante, Filippo (I)	<1487, 1492>	Gènova (Li)	mercader
Bacatarelli, Stefano di (N)	<1518>	Gènova (Li)	velluter
Baccaro, Antonio di (N)	<1492>	Gènova (Li)	velluter
Badali, Pietro (I-N)	<1480, 1513>	Gènova (Li)	velluter
Baduario, Giovanni (I)	<1499>	Venècia (Ve)	doctor ambaixador
Bagnasco, Giovanni Giorgio (I-N)	<1484, 1494>	Gènova (Li)	filador/torcedor de seda
Balbi, Antonio (I)	<1478, 1481>	Venècia (Ve)	mercader
Balbi, Giovanni (I)	<1485, 1492>	Venècia (Ve)	mercader/cònsol
Balbi, Luigi (I)	<1478, 1491>	Venècia (Ve)	mercader/cònsol
Balbi, Nicola (I)	<1487, 1492>	Venècia (Ve)	mercader/cònsol

COGNOM I NOM	CRONOLOGIA	ORIGEN	PROFESSIÓ
Balbi, Pietro (I)	<1475, 1488>	Venècia (Ve)	patró de galera/mercader
Barbacco, Bartolomeo (N)	<1513>	Gènova (Li)	velluter
Barbagelata, Bartolomeo di (I-N)	<1477, 1488>	Gènova (Li)	velluter
Barbagelata, Pietro di (I-N)	<1468, 1488>	Gènova (Li)	teixidor de seda/velluter
Bardi, Francesco di (I)	<1473+1508)	Florència (To)	mercader
Bardi, Giovanni Antonio di (I)	<1495, 1497>	Florència (To)	prevere
Bardi, Luigi di (I)	<1484, 1492>	Florència (To)	mercader
Barducci, Filippo (I)	<1494, 1499>	Florència (To)	mercader
Baretta, Bartolomeo (N)	<1482, 1497>	Gènova (Li)	velluter
Bargagli, Bernardo di (I-N)	<1484,+1491>	Gènova (Li)	filador de seda
Bargagliotto, Baldassarre (N)	<1495, 1497>	Gènova (Li)	velluter
Baron, Nicola (I)	<1498>	Venècia (Ve)	mercader
Baroncelli, Raffaele (I)	<1492>	Florència (To)	mercader
Bartolomeo (N)	<1481, 1483>	Gènova (Li)	velluter
Bartolomeo, Viana di (N)	<1506>	Florència (To)	velluter
Barzi, Cesare di (I)	<1473, + 1519>	Florència (To)	mercader
Barzi, Costanzo di (I)	<1495, 1526>	Florència (To)	mercader
Battista, Giovanni (I)	<1493>	Florència (To)	mercader
Battista, Giovanni (I)	<1498>	Siena (To)	correu
Bavari, Raffaele di (N)	<1499>	Gènova (Li)	velluter
Becarini, Nicola (I)	<1489, 1500>	Siena (To)	mercader
Belviso, Domenico (N)	<1507>	Gènova (Li)	velluter
Belviso, Luigi (I-N)	<1468, 1481>	Gènova (Li)	teixidor de seda/velluter
Belloro, Marcellino (I)	<1478, 1489>	Gènova (Li)	mercader
Bene, Filippo d'Albertasso del (I)	<1497>	Florència (To)	mercader
Bene, Neri del (I)	<1493, 1496>	Florència (To)	mercader
Bene, Tommaso del (I)	<1486, 1496>	Florència (To)	mercader
Benigasa, Bartolomeo (I)	<1479>	Gènova (Li)	mercader
Bergamo, Matteo di (I)	<1498>	Bèrgam (Lo)	mercader
Bernardis, Battista di (N)	<1499>	Gènova (Li)	velluter
Bersana, Simone di (N)	<1512>	Gènova (Li)	velluter
Berti, Antonio (I)	<1477+1508>	Florència (To)	mercader/corredor
Bezea, Marco di (I)	<1491>	Venècia (Ve)	patró de nau
Bianchetto, Orlando (N)	<1512>	Gènova (Li)	velluter
Bianchini, Andrea (I)	<1487>	Florència (To)	mercader
Bisanne, Pantaleone di (I)	<1484>	Gènova (Li)	mercader
Bisso, Andrea (I-N)	<1481, 1515>	Gènova (Li)	mercader/velluter
Bisso, Bartolomeo (N)	<1513, 1524>	Gènova (Li)	velluter
Bisso, Blas (I-N)	<1485, 1513>	Gènova (Li)	velluter/mercader
Bisso, Cristoforo (I-N)	<1485, 1513>	Gènova (Li)	velluter
Bisso, Gregorio (N)	<1498, 1513>	Gènova (Li)	velluter
Bisso, Pellegro (N)	<1499>	Gènova (Li)	velluter

COGNOM I NOM	CRONOLOGIA	ORIGEN	PROFESSIÓ
Bo, Benedetto (I)	<1487>	Venècia (Ve)	patró de galera
Bo, Michele (I)	<1490, 1491>	Venècia (Ve)	mercader
Bo, Pietro (I)	<1478>	Savona (Li)	mercader
Bocca, Ambrogio (N)	<1512>	Lucca (To)	velluter
Boccalecca, Giorgio (N)	<1518>	Gènova (Li)	velluter
Bolea, Blas (I)	<1488>	Gènova (Li)	mercader
Bonaccorso, Aimerigo di Nicola (I)	<1487, 1489>	Florència (To)	escrivà de nau/mercader
Bonaccorso, Luigi (I)	<1484, 1485>	Florència (To)	mercader
Bonaparte, Battista di (I)	<1487, 1489>	Florència (To)	mercader
Bonaparte, Matteo di (I)	<1482, 1497>	Milà (Lo)	mercader
Bondimer, Andrea (I)	<1494>	Venècia (Ve)	mercader/pató de galera
Bondimer, Luigi (I)	<1481>	Venècia (Ve)	patró de galera
Bongioanni, Leonardo (I)	<1485, 1487>	Florència (To)	mercader
Bonguglielmo, Francesco di (I)	<1484, 1498>	Florència (To)	mercader
Bonguglielmo, Guglielmo di (I)	<1487>	Florència (To)	mercader
Bonguglielmo, Luca Alberto di (I)	<1491>	Florència (To)	mercader
Bono, Benedetto (I)	<1485>	Venècia (Ve)	mercader
Borgunyo, Francesco (I)	<1481, 1489>	Llombardia	mercader
Borlasca, Giovanni di (I)	<1488, 1490>	Gènova (Li)	mercader
Borlasca, Lupecino di (N)	<1457>	Gènova (Li)	mercader/mestre de fer seda
Bornaci, Andrea di (N)	<1512>	Gènova (Li)	velluter
Bornisso, Giovanni Antonio (I)	<1478, 1480>	Gènova (Li)	mercader
Bornisso, Michele (I)	<1469, 1488>	Gènova (Li)	mercader
Bornisso, Nicola (I)	<1477, 1487>	Gènova (Li)	mercader
Borrello, Alberto (I-N)	<1475, 1513>	Gènova (Li)	velluter/mercader
Botto, Battista (N)	<1511, 1512>	Gènova (Li)	velluter
Boyan, Andrea di (I)	<1484>	Venècia (Ve)	—
Braco, Bagnasco (I)	<+1494>	Serra (Li)	—
Braco, Marco (I)	<1485, 1491>	Gènova (Li)	mercader/escuder
Brando, Matteo (N)	<1481, 1489>	Gènova (Li)	velluter
Bravo, Giacomo (N)	<1481>	Gènova (Li)	velluter
Bremo, Nicola (I)	<1482>	Venècia (Ve)	patró de nau
Brexano, Battista (I)	<1484>	Gènova (Li)	mercader
Brisa, Andrea (N)	<1480, 1481>	Gènova (Li)	velluter
Brische, Grigio delle (N)	<1488, 1495>	Gènova (Li)	velluter
Bru, Pasquale di (N)	<1524>	Gènova (Li)	velluter
Bruengo, Luigi (I)	<1493, 1496>	Gènova (Li)	mercader
Buce, Bartolomeo (N)	<1481>	Gènova (Li)	velluter
Bulguerini, Bandino (I)	<1481, + 1487>	Siena (To)	mercader
Bulguerini, Battista (I)	<1484, 1524>	Siena (To)	mercader
Buonconti, Alessandro (I)	<1500>	Pisa (To)	mercader
Buonconti, Bonaccorso (I)	<1478, 1500>	Toscana	mercader